

svou nemajetnost ve smyslu §u 143 obč. zák., anebo primární platební povinnost jiné osoby, a že požadování nedoplatku záviselo od výsledku řízení konaného za účelem zjištění majetkových a výdělkových poměrů ošetřovancových a osob výživou povinných. Tyto skutečnosti nebyly však předneseny v řízení před soudem první stolice, kde žalující strana spokojila se s poukazem na nynější majetkové poměry žalovaného, a nevyplývají ani z přiložených spisů úředních, jež je možno pokládati za část skutkového přednesu stran. Podle těchto spisů zažádal žalovaný o slevu ošetřovného, a vyžádala si správa ústavu pro choromyslné dopisem ze dne 2. dubna 1914 vysvědčení o jeho majetkových poměrech, jež došlo s datem 21. dubna 1914, načež vyšlo ono usnesení zemské správní komise ze dne 2. října 1914, jímž byl žalovanému snížen poplatek na 4 K měsíčně. Stav tento zůstal nezměněn až do konce r. 1920, kdy ústav vyzval žalovaného, by platil od 1. ledna 1921 denně 10 Kč. Podle nástinu úředního dopisu ze dne 26. května, po případě 8. června 1922 uplatněno bylo tímto způsobem zachované postižní právo, ježto změnily se majetkové poměry žalovaného zmenšením počtu nezaopatřených dětí a změnou příjmů žalovaného. Přes to byl na žalovaném požadován na dále jen poloviční poplatek 10 Kč, později 15 Kč denně. Teprve opětovné žádosti žalovaného o další slevu poplatků zavdaly podnět k soudnímu vymáhání zažalované částky jako celého ošetřovného za dobu, po kterou platil snížený poplatek. Z uvedeného je patrné, že vývody žalující strany jako dovolatelky nekryjí se ani s úředními spisy o této sporné věci. Usnesením ze dne 20. října 1914, jakož i pozdějším zvýšením ošetřovného jen na polovinu částkou 10 Kč nabyt žalovaný práva platiti jako otec ošetřovancův ošetřovné jen v těchto částkách, a to po dobu, pokud usnesení ta nebyla odvolána, po případě nahrazena jinými. Žalující strana vyhradila si sice náhradní nárok, doložkou o zachování postižních práv, ale pokud chce práva ta uplatniti proti žalovanému, mohlo by se tak státi jedině z prokázaného důvodu, jímž by nárok ten byl založen po stránce soukromoprávní, t. j. z důvodu zakládajícího právo postihu proti žalovanému. Důvodem takovým byla by na př. okolnost, že žalovaný uvedl žalující stranu před povolením slevy v omyl údají o svých majetkových poměrech, anebo že poměry ty se po povolení slevy podstatně změnily, nebo že sleva byla žalovanému povolena s výslovnou výhradou, že prokáže dodatečně svou nemajetnost, anebo že tato bude dodatečně zjištěna úředně, a pod., vůbec bylo by prokázati, že snížení ošetřovného bylo povoleno za předpokladů, jež nesrovnávaly se se skutečností, a že tato okolnost byla později zjištěna. Žádný z těchto důvodů nebyl ani tvrzen, tím méně dokázán, naopak převzal odvolací soud skutkové zjištění, že v majetkových poměrech žalovaného nenastala v uvedené době podstatná změna. **D o v o l á n í ž a l o v a n é h o** poukazuje se na předchozí vývody vycházející z právního názoru, že mezi stranami nebylo smluvního poměru, jenž by mohl býti změněn jedině srovnalou vůlí stran.

Čís. 4629.

Umluveno-li, že přenechané zboží (cukr) jest vrátiti nebo zaplatiti rozdíl v ceně, pak-li zboží v ceně stoupne, jest úmluvu vztahovati i na

případ, že cena zboží sice v tuzemsku nestoupala, ježto zdražení bylo zapovězeno, ale vzhledem k vyšším cenám v cizině nebylo lze je dostati.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, Rv I 1822/24.)

Žalobce přenechal žalovanému cukr s tím, že mu žalovaný cukr vrátí nebo zaplatí rozdíl v ceně, pak-li cena cukru stoupne. Ježto žalovaný cukru nevrátil, kryl se žalobce za vyšší cenu, než za kterou byl cukr žalovanému přenechal a domáhal se na žalovaném zaplacení rozdílu. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl, zjistiť, že cena cukru v tuzemsku nestoupala.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody:

Dlužno přisvědčiti dovolatelce, že odvolací soud věc po stránce právní neposoudil správně. Podle ustanovení §u 914 obch. zák. a čl. 278 obch. zák. nelze ulpěti při výkladu úmluvy, že cukr má býti vrácen nebo rozdíl nahrazen, na doslovu, že státi se tak má jen při stoupnutí ceny v tuzemsku, nýbrž dlužno vypátrati pravý úmysl stran a vyložití úmluvu dle pravidel poctivého styku právního. A tu zjišťuje sám odvolací soud, že žalující firma vycházela při očekávaném stoupaní cen z toho, by neutrpěla odprodejem cukru škodu. Tu by však utrpěla, kdyby se smělo setrvati při výkladu odvolacího soudu. Vždyť, odprodavši cukr, musila se krýti dražším nákupem. Předpoklad odvolacího soudu, že škody neutrpěla, odporuje spisům, když dle nenapadeného zjištění prvního soudu se draže skutečně kryla. Neodpovídalo by to tedy vůli stran, a bylo by doslovným ulpěním na liteře (slově), kdyby se vykládala úmluva tak, že zahrnuje jen formální stoupnutí cen cukru v tuzemsku, a nikoliv případ, když sice následkem stoupnutí cen na trhu světovém domácí držitelé zásob laciného krystalového cukru tyto zadržují, ač ceny zvýšiti nesmějí, a když nelze cukr krystalový koupiti a žalobkyně musí se krýti jiným cukrem dražším. Nastala tu situace pro žalobkyni docela stejná, a nebylo by poctivé, by se žalovaný za takovéto situace vymykal závazku vrátiti cukr, třeba cena jeho v tuzemsku nestoupala, když není vůbec k dostání a nutno se krýti cukrem dražším, který k dostání je. Ježto však žalovaný závazku, cukr vrátiti, vzdor upomínkám a pohrůžce úhradnou koupí, nesplnil, je povinen k náhradě škody vzniklé žalobkyni nedodáním a to ať již podle obsahu samé smlouvy nebo podle zákona (čl. 355 obch. zák.).

í,

Čís. 4630.

Byla-li obecná obchodní hodnota zboží, dopraveného z tuzemska do Rakouska, vyjádřena v Kč a náhrada zaplacená rakouskou dráhou v Krak., jest pro přepočítání kursu rozhodným den reklamace a jest Československý erár povinen, nahraditi rozdíl v kursu, stalo-li se placení později.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, Rv I 1854/24.)